

Калашнік Євгеній Олександрович
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції

науковий керівник:

Рижкова Світлана Анатоліївна
старша викладачка кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

РОЛЬ ШКІЛЬНОГО ОФЦЕРА ПОЛІЦІЇ У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ ТА СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Беззаперечним є факт того, що становлення в Україні відносно нової системи освіти закономірно базується на попередньо утворених умовах загострення виховних проблем, а також посилення негативних явищ у країні загалом, і, як наслідок, у шкільному середовищі безпосередньо.

Узявши до аналізу психологічно-педагогічні, а також соціологічні дослідження серед досить значної частини сучасної молоді, яскравими є вираження песимістичного сприйняття життя, незрозуміла відчуженість від дорослих, відсутність амбіцій, а також світоглядна ідентичність, що до того ж характеризується анархічними поглядами.

На фоні стрімкого зниження як суспільно-моральних та загальнолюдських цінностей, що фактично слугують прикладом наслідування для молодіжного середовища, починають посилюватися кримінальні тенденції, зростає кількість вчинених правопорушень зазначеною категорією населення, частішають випадки антисоціальної або ж навіть злочинної поведінки, збільшується рівень алкоголізму та наркоманії серед підлітків, не говорячи вже про шанобливість у ставленні до шкільних наставників – вчителів. У результаті відбувається взаємне відчуження учнів і вчителів, через що наслідки впливу зовнішнього середовища у вигляді обставин та корисливих переконань інших осіб на світогляд представників сучасної молоді можуть бути фатальними.

Визначаючи аспекти кваліфікованого виконання поліцейськими будь-яких підрозділів своїх повноважень, варто зазначити, що розвиток проблеми, що може стати актуальною пізніше, краще попередити, аніж пізніше мати справу з її наслідками.

Зокрема, у 2016 році саме з метою практичної реалізації зазначеної превентивної функції відбулося створення моделі співпраці поліції та школи у напрямі профілактики правопорушень серед дітей та підлітків, а також

організації безпечного та сприятливого середовища шляхом запровадження проєкту «Школа і поліція».

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» до профілактики правопорушень серед дітей та підлітків мають залучатись працівники поліції та співпрацювати з шкільною громадою на засадах партнерства [1]. Задля дійсно комплексного й професійного виконання зазначеного завдання Національна поліція України в тісному партнерстві з Міністерством освіти і науки України, Представництвом Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, проєктом «Реформування системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні», Координатором проєктів ОБСЄ в Україні, а також Міжнародним жіночим правозахисним центром «Ла Страда».

Реалізація зазначеної просвітньо-профілактичної програми, що включає в себе такі об'єкти як «Школа і поліція», який стосується безпосередньо дітей та молоді, у першу чергу, спрямована на налагодження відкритого продуктивного діалогу, пошук варіантів проведення загальних шкільних консультацій із актуальних та істотних правових проблем, обговорення механізмів їх вирішення та формування їхньої просвітницької поведінки як у школі, так і поза нею, і це, насправді, вже давно необхідний до запровадження аспект діяльності правоохоронної діяльності, як для учнів, так і для працівників Національної поліції.

Аналізуючи підґрунтя цієї програми, доцільно згадати різноманітні наукові та педагогічні дослідження таких науковців як Я. Квітки, М. Леґецького, О. Нікітенка, В. Гаркуші, В. Глуховері, Н. Лесько, М. Прокопенка, Р. Опацького та інших, у роботах яких така співпраця досить часто згадується як істотно необхідна. За основу також можна взяти ряд методичних рекомендацій до виконання наказу Департаменту патрульної поліції «Про забезпечення реалізації експерименту «Шкільний офіцер поліції» [2].

Задля реалізації мети зазначеної програми, працівники поліції мають пройти спеціальне навчання, опісля чого призначаються шкільними офіцерами поліції (тобто ШОП) та закріплюються за конкретними школами. Відвідування закріплених навчальних закладів безпосередньо залежить від потреб кожної школи у сфері профілактики ризикованих моделей поведінки дітей, а також ризиків, що тим чи інакшим чином можуть сприяти підвищенню частотності скоєння правопорушень неповнолітніми того ж закладу, навіть у не навчальний час.

Робота працівників безпосередньо цієї сфери поліції сприятиме:

- створенню безпечного середовища у школі;
- як суспільство загалом, так і діти, на чолі з освітянами та громадою зможуть бути впевненими в тому, що їх школа (навчальний заклад) є безпечним середовищем для навчання, роботи, становлення та розвитку молоді;

– зменшенню кількісного показнику вчинюваних правопорушень як школярами в позашкільний час, так і правопорушень безпосередньо у школі, в тому числі булінгу, знущань, насильств за ознакою статі, гендеру, тощо.

Підсумовуючи, зазначимо таке: урахувавши наведені вище міркування беззаперечним є факт того, що реформування підрозділів ювенальної превенції у структурі Національної поліції України не можна вважати завершеним, однак паралельна наявність деяких тенденцій до розвитку в цьому напрямку дає можливість констатації як позитивних, так і негативних моментів адміністративно-правового регулювання зазначеного процесу. До беззаперечно позитивних слід віднести такі як урахування перед застосуванням видів заходів забезпечення виконання завдань підрозділів ювенальної превенції вимог міжнародних документів у галузі прав дитини, а також стандартів поліцейської діяльності; збільшення вагомості такого аспекту превентивної діяльності – як безпосередня профілактична робота з дітьми та молоддю безпосередньо у місці їх становлення як особистостей; поступова розробка й вдосконалення нормативних засад організації та діяльності підрозділів ювенальної превенції. Із негативних тенденцій: відсутність визначення адміністративно-правового статусу підрозділів ювенальної превенції, тобто фактичне ігнорування необхідності створення центрального Управління ювенальної превенції, якому б підпорядковувалися територіальні підрозділи безпосередньо; фактична відсутність регламентації звітності «Шкільних офіцерів поліції» перед громадськістю щодо аспектів та охоплення здійсненої діяльності.

Проте, зазначена сфера ювенальної превенції, разом із безпосереднім проєктом «Шкільних офіцерів поліції» наразі вже піддається істотним реформам із боку як Департаменту превентивної діяльності, так і Головних Управлінь Національної поліції у містах. Маємо надію, що підкріплюється дійсними кроками керуючих підрозділів із вдосконалення ефективності запровадження програм із профілактики вчинення правопорушень серед дітей та молоді шляхом становлення та закріплення на території України програми «Шкільних офіцерів поліції», усієї комплексності, об'єктивності й кваліфікованості, що передбачені цією програмою, і відповідно з якими поліцейські офіцери у школах матимуть дійсно беззаперечний очікуваний успіх та покращення даних щодо правопорушень унаслідок виконання покладених на них повноважень.

---

1. Закон України «Про Національну поліцію» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379) Документ 580-VIII, чинний, поточна редакція – Редакція від 08.08.2021, підстава – 1684-IX.

2. Про впровадження експерименту «Шкільний офіцер поліції»: Наказ Національної поліції України від 19.08.2016. № 729.